

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Martin Potočnik, učitelj v Sori pri Medvodah za tekoče leto 3-60 gld.; g. A. Cvar, učitelj v Vel. Poljanah pri Ortneku za tekoče leto 2-40 gld.

Učiteljski konvikt: Gospod Šimen Punčah, nadučitelj v Slavini, 2 K.

Odprite spominske plošče rajnkemu A. Praprotniku bodo v nedeljo dne 18. vinotoka t. l. Natančen vspered slavnosti bodemo priobčili v prihodnji številki. Nagrobni spomenik bodo tudi ta mesec gotov.

Osobna vest. Gđc. Zofija Verbič, učiteljica v Šiški, je imenovana za začasno učiteljico na deški šoli v Kamniku.

Podelitev ustanov. C. kr. deželni šolski svet je za leto 1896. podelil prof. Fr. Metelkove ustanove (42 gld.) gg.: Abram Leopoldu, nadučitelju v Senožečah; Završnik Rudolfu, nadučitelju v Predvoru; Slanc Frančišku, nadučitelju v Litiji; Poženel Ivanu, nadučitelju v Rakeku; Bizjak Henriku, nadučitelju v Dolu; Gross Frančišku, nadučitelju v Štrekljevci.

Pripovedke iz avstrijske zgodovine, o katerih smo poročali v zadnji številki, bodo obsežale približno deset tiskanih pol ter se bodo prodajale po 50 novcev knjiga. Izšle bodo v prvi polovici tega meseca ter se bodo dobivale v Miličevi tiskarni. Opozorjamo slavne krajne šolske svete, da se pri sestavljanju proračuna ozirajo na te „Pripovedke“, katere bodo šolarskim knjižnicam in učitelstvu gotovo dobro došle.

Misli s sprehoda. Pravijo, da „vsak sam vé, kje ga čevlji žuli“, a društvene razmere v naši kronovini silijo me misliti, da mi učitelji mnogokrat ne vemo prav kje. Kako dolgo bomo tavalji še v isti temi, o kateri je govoril pri zadnjem obnem zboru „Slov. učit. društva“ v Ljubljani g. tovariš z Barja? — Pomladno jednakonočje je bilo že pred dobrim polletjem, sonce je stalo tudi že najvišje, a ona tema vlada še vedno, kakor bi bili na skrajnem južnem tečaju. Ta nesrečni separatizem! — Kako dolgo bomo čakali še odborove seje, da se uredé v soglasji z okr. društvu pravila za deželno jednoto? — Sklepamo o prošnjah za uravnavo plač po statusu, podpisujemo peticije, a končno se nam poroče: to izhaja iz „Zaveze“, s katero se deželni zastopi ne bodo hoteli baviti, — ali pri drugi prošnji: to so le posamezna društva. Vsaj so nam dali štajerski tovariši najlepší zgleđ! — Piše se marsikaj o organizaciji, a ustavlja se jej ravno na onem mestu, od koder bi morala izhajati. Zakaj bi se ne moglo ustanoviti okr. učit. društvo za glavno mesto in okolico skupno? — ako ni drugače možno. Ker je „Slov. učit. društvo“ glede razvoja naših društev zgodovinsko važno, naj tudi bodote okr. društvo ohrani to ime, a določi s pristavkom „za Ljubljano in okolico“. Kako da bi ne moglo oživeti „Slov. učit. društvo za kočevski okraj“ ali „okr. učit. društvo za ribniški sodni okraj“? — Kaj nas potem ovira združiti se v „jednoto okr. učit. društev Kranjske vojvodine“? — mislim, da kaj družega ne, kakor le zgoraj omenjena tema, če bode še dalje gospodarila. Pa nadejam se, da bode kmalu svitlo, da se ljubljanski gg. tovariši videč, da „Slov. učiteljsko društvo“ kot tako nikakor ne more pospeševati dobre organizacije okr. društev, skoraj odločijo za prej nasvetovano jedino naravno in krepko združenje, kakoršna zahteva današnja doba.

Dasí so počitnice, vendar so misli nadležne, kakor — muhe. Pregarjam jih, a ne odjenjajo. Kaj sodite g. urednik, kako dolgo bo še pri okr. šol. svetih veljalo „pisanje“, katero vsi učitelji klasifikujemo le kot lepomis, — ga tudi drugače ne moremo — kot merodajen predmet za priznanje sposobnosti? Zdi se mi, kakor bi Vas čul godrnjati: „Zakaj iné to vprašuje, vsaj ima Heinza!“ — Ali je imel postavodajalec res le goli lepomis v mislih? Pregledujmo pedagoge, kolikor so nam na razpolago; noben ne stavi učenega smotra le do te stopinje, katero učenec že lahko doseže koncem 2. ali 3. šolska leta. Vsak kaže učni smoter v zahtevah spisja, katero se pa nič ne vpoštevá. Mnogo je otrok, ki se privadijo lične pisave, a v spisji ne zadostujejo, pa tudi nasprotnih slučajev se dobi. Ni li možno, da se prizna sposobnost učencu, ki ima v pisanji zadostno, v spisji pa nezadostno, drugemu pa odreče, ker ima le v pisanji nezadostno? Najbrže je postavo umevati tako, da je pisanje kvalifikovati v prvi vrsti kot znanje, v drugi še le kot ročnost. Ako se le slednja (pri slabejih) devlje na tehtnico, brez vspehov v spisji, tedaj se v prvem zgoraj navedenem slučaju stariši (in otrok sam) le slepe, da je oproščeneč sposoben. Otroci, ki niso v spisji učni stopinji primerno vsaj nekoliko zadostili, niso sposobni. Ako se učitelj cení po spisovnih zvezkih, se ne morejo te vaje — za katere se porablja ves trud in zahteva največ ur — pri otroku prezreti. Ako se to ne predrugáči, očitalo se nam bo lahko še dolgo, da nova šola mnogo uči, pa malo zahteva. Zakaj bi se učitelj toliko trudil za golo ročnost lepomisja? — —r.

Zemljepis za meščanske šole. Spisal Fr. Orožen, profesor na c. kr. učiteljsku v Ljubljani. Tretja stopnja. S 6 slikami. Vezana knjiga stane 50 kr. V Ljubljani 1896. Tiskal in založil Rudolf Milic. — Kar smo povedali o drugi stopnji, velja tudi o tretji stopnji. Knjiga vstreza vsem zakonitim zahtevam in pedagoškimi načelom ter dela čast g. pisatelju. Priporočamo jo kar najtopleje.

Naznanilo. Slovenski stenski zemljevid Avstro-ogerske države, kateri je sedaj pri vis. c. kr. naučnem ministerstvu v odobrenju, izide v zalogi Ed. Hölzel, na Dunaju IV. Luisengasse 5. Cena mu bode, nenapet 4 gld. 50 kr., na platno napet (z mapo) 6 gld. 50 kr. in na platno napet, s palicami 7 gld. 50 kr.

Praprotnikova slavnost. Tovariši in tovarišice, priporočamo vam, da s pridom prečitate današnji uvodni članek! Udeležba mora biti izmed učiteljstva kar največja, saj ne vemo, ali smemo tudi na koga drugega zanesljivo računati. Priporočamo vam in prosimo vas tudi, da vsak po svojih močeh dela nato, da se nas bode te redke, za naš stan toli častne slavnosti udeležilo veliko število. Čim več nas bo, tem ponosnejši bomo na svoje delo! Nekateri korporacije so nam že obljubile in zagotovile svojo udeležitev. Natančni vsprede se sestavi v najkrajšem času. Razposlati ga hočemo križem našega sveta. Kdor bi ga slučajno ne dobil, čital ga bode v prihodnji „Tov.“ številki, morda tudi v katerem naših dnevnikov, če ga bodo ponatisnili — a pride naj tudi brez vabila, povabi naj se sam — srce ga mora vabiti! Čuli smo, da se osnuje v Podbrezju poseben odbor, ki bo vse potrebno preskrbel. Petje bodo oskrbeli tovariši kranjskega in radovljiškega okraja. Ker bomo imeli takrat tudi banket (kuvert po 1 gld.) in ker moramo vedeti natančno število udeležencev, naj vsak, kdor pride, svojo udeležbo kratko po dopisnici naznani vsaj do 15. t. m. uredništvu našega lista. Prosim, da se to zgodi zanesljivo, a da tudi vsak oglašencev gotovo pride. Na svitlenje torej 18. t. m. v Podbrezju!

Naučno ministerstvo je v nekem konkretnem slučaju razsodilo, da ima vsled disciplinarne preiskave iz službe odpuščen učitelj tako dolgo pravico do alimentacije, dokler odpustni odlok ne postane pravomočen.

Pojasnilo. One gg. tovariše, kateri so dne 29. maj. srpana t. l. pri uradni učiteljski konferenciji v Litiji mojo trditve zanikali, „da nam ni bilo uradno ukazano sprejemati v „šolarske knjižnice“ tiste knjige, katere se uradno priporočajo“ — opozarjam na razglas slavnega c. kr. okrajnega šolskega sveta litijskega z dne 10. listopada 1893 št. 1086 (priporočitev knjižic za 1893. l.), katerega končni odstavek se glasi: „V šolarsko knjižnico naj se sprejemajo le knjižice, ki se v uradnih zaznamkih priporočajo.“

V Sv. Križi pri Turnu, 2. vel. srpana 1896.

Janko Nep. Jeglič,
nadučitelj.

Poziv slovenskim skladateljem: Odbor „Slov. pevskega društva v Ptuj“ razpisuje s tem dve častni nagradi à 80 kron a. v. za dve najboljši skladbi za moški ali mešani zbor, ter se obrača do vseh rodoljubnih slovenskih skladateljev z iskreno prošnjo, da se temu pozivu in povzdigo in razvoj domačega petja častno in mnogobrojno odzovejo.

Opozarja se, da se bode oziralo v prvej vrsti na takšne skladbe, ki morejo priprosti narod v najširšem pomenu navdušiti, tedaj bodi pesem veličastna, lepa, priprosta. a ne pretežno umetna.

Rokopisi naj se blagovolijo podpisanemu odboru — ime skladatelja v posebnem zavitku — do novega leta 1897. doposlati.

V Ptuj, dne 10. kinovca 1896.

Odbor „Slov. pevskega društva.“

Prošnja gg. šolskim voditeljem! V kratkem bodo krajni šolski sveti sestavljali proračune za šolske potrebščine. Pri tem je navada, da se vselej neka vsota postavi za učiteljsko in šolarsko knjižnico.

Prosim, naj se pri tej priliki ne pozabi „pedagoškega društva“, katero za 1 gld. mnogo tudi za šolo rabljivega gradiva podaje.

„Pedagoško društvo“ potrebuje sploh večje gmotne podpore, da bode moglo nadaljevati pričeto delo. — V svoji zalogi ima še mnogo nerazpečanih knjig. Odbor opozarja častito slovensko učiteljstvo:

I. in II. letnik sta razprodana.

III. Pedagoški letnik. — Izkustveno dušeslovje. Nekaj odlomkov iz J. A. Komenskega „didaktike“. V šolski delarni Spominj na Dunaj. Pogled na pedagoško polje l. 1888. Poročilo o prvi stalni učilski razstavi na Slovenskem Poročilo o društvenem delovanju. —

IV. Pedagoški letnik. — Jezikovni pouk v ljudski šoli. I. del. Navod k početnemu risanju in oblikoslovju. V šolski delarni II. Iz risarske izložbe v Norimberku. Vpliv narode in hrane na zdravje človeško. Pogled na pedagoško polje itd. kakor v III. l.

V. Pedagogiški letnik. — J. A. Komenskega: I. Šola v igri, II. Kako pregnati lenobo iz šol. Sim. Rudmaš, koroški šolnik in domoljub. Jednotavni predmeti iz stavbarstva in strojstva za meščanske in obrtno-nadaljavne šole. Kotomerstvo. Iz norimberške risarske izložbe II. Statistiški pregled ljudskega šolstva v Avstriji l. 1890. Pogled na pedagoško polje i. t. d.

VI. Pedagogiški letnik Fr. S. Jamšek (s sliko). Važni spisi J. A. Komenskega. Situacijski črteži in risanje zemljevidov. Dopisovanje v meničnih zadevah. Pogled v kemijo in alkemijo. O lepopisji v ljudski šoli. So li deška ročna dela potrebna ali ne in kako jih je treba gojiti? O kolegialnosti. Ozir po pedagoškem polju z živopisi odličnih šolnikov na Slovenskem (1892. do 1896.) Nova šolska klop in tabla. Donesek k strokovni terminologiji. Zgodovinska črtica o hrvatskem šolstvu. Zaznamek priporočljivih šolarskih knjžic. Zbirka gospodarskih, obrtnih in gospodinjških računskih in merstvenih nalog. Poročilo o delovanju „Pedagoškega društva“ od l. 1892 do 1896.

Cena letnikom je brez izjeme 1 gl. 10 kr. s poštnino vred.

Nadalje po znižani ceni za tiste, ki naravnost pri odboru v Krškem knjige naroče:

Občno vzgojeslovje velja	60 kr. s poštnino vred
Občno ukoslovje velja	60 " " "
Izkustveno dušeslovje velja	60 " " "
Jezikovni pouk I. del velja	60 " " "
Nazorni pouk I. del velja	1 gl. 30 " " "
Navod k početnemu risanju in oblikoslovju velja	40 " " "
Pouk o črtežih velja	45 " " "

Vabilo k zborovanju „Pedagoškega društva“ dne 8. vinotoka t. l. v šolskem poslopu v Boštanju. Vspored: 1. Odborovo poročilo. 2. Poročilo g. J. Ravnikarja o zborovanju „Zaveze“ v Opatiji. 3. Razprava o predavanji g. Fl. Rozmana: „Proste misli o vzgoji.“ 4. O ameriški trtnici poroča g. A. Račić. 5. Razgovor o raznih šolskih vprašanjih. 6. Predlogi. Začetek zborovanja ob 11. uri predpoludne. Gosti dobro došli! Vsak udeležnik naj se zaradi obeda pravočasno oglasi pri gospodu nadučitelju A. Račiću v Boštanju. *Odbor.*

Stalna razstava učil na l. mestni petrazredni ljudski šoli v Ljubljani se je med preteklimi velikimi šolskimi počitki zopet za nekaj prav zanimivih predmetov pomnožila, ki gotovo zaslužijo, da jih imenujemo javnosti. G. učitelj A. Šitseh iz Št. Vida nad Ljubljano je podaril razstavi model šolske table, katero je sam izumil in ki bi bila zlasti za obrtne šole kaj pripravna. G. nadučitelj v Srednji Vasi v Bobinju Ivan Rihteršič je obogatil razstavo s tremi interesantnimi modeli, katere je seveda sam izdelal. Prvi je model gasilne brizglje, drugi parne žage in tretji parnega stroja. Vsi trije modeli so fino in natančno izdelani, in se do dobra vidijo na njih vsi posamezni deli in delci — in kar je še največ vredno — funkcionirajo prav dobro, kar je gotovo pri uporabi v šoli pri pouku velike važnosti. Želeli je, da bi drugi gg. tovariši, ki so spretni bodisi v tej ali oni stroki, izdelali slične predmete ter jih uposlali v razstavo. Saj s tem dvignejo splosni ugled našega učiteljstva in ugled samega sebe. Z veseljem se vsprejme v razstavo vse, kar se rabi pri šolskem pouku, in naj bo stvar še tako malenkostna, saj se dostikrat tudi z najprimitivnejšim učilom doseže velik uspeh. — Vsak obiskovalec naše razstave se je o nje različnosti in ureditvi jako laskavo in pohvalno izrazil, in ne dvominimo, da si bodo ljudske šole zunaj Ljubljane, katerih učitelji so si ogledali to razstavo, začele naročati takih stvari, ki so se jim zdele najpripravnejše in ki si jih lahko z majhnim denarjem nabavijo. — Šolsko vodstvo l. mestne petrazrednice samo je kupilo v zadnjem času dve veliki podobni vseh avstrijskih vladarjev. Slavní mestni magistrat ljubljanski pa je podaril razstavi načrte šolskega poslopja, kateri so razobešeni v prtiljce, v prvem in drugem nadstropju. — Tako smemo upati, da bode razstava čedalje bogatejša in zanimivejša in da bode tako vedno množila število obiskovalcev in — darovalcev!

Svetčeva sedemdesetletnica. Dne 19. in 20. kimovca t. l. je praznoval slovenski narod sedemdesetletnico rojstva jednega svojih najodličnejših mož, voditelja, prvoboritelja in vzglednega, požrtvovalnega rodoljuba — Luke Svetca. Naše društvo, katero ceni za sluge odličnih naših mož, ki so si jih stekli za povzdig našega naroda, ni zaostalo tudi ob tej redki priliki in je odposlalo osivelemu gospodu slavljencu nastopni brzozjavni pozdrav: „Iskreno častita k plodonosni sedemdesetletnici velezaslužnega staroste in voditelja slovenskega naroda Luke Svetca, priznavajoč velike njegove zasluge za probujo in napredek našega naroda — Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.“ Tudi naša „Zaveza“ se je spomnila Svetčeve slavnosti ter mu poslala po svojem predsedniku Jelencu to-le častitko: „V boju za narodne pravice osivelemu prvoboritelju ob njegovi sedemdesetletnici: Slava!“ — Poleg tega je poslalo naše društvo v nedeljo k slavnostnemu banketu v Litijo dva zastopnika, da izrečeta ob tej priliki, ko se je izpregovorilo toliko

in toliko besedij, tudi to, kaj misli ona množica slovenskega učiteljstva, katera je bila po dveh odbornikih svojega društva zastopana. Jeden obeh odposlancev je slavljencu v imenu našega društva na njegovem domu častital, drugi je pa pri banketu prosil za besedo in sicer je bil jeden izmed prvih oglašencev, a dobil je pravico govoriti — zadnji, takrat šele, ko je večina odhajala na kolodvor k odhodu, ko ni bilo več poslušnega ušesa! Povedali bi lahko še kaj drugega, a menimo, da to popolnoma zadostuje. Zapisali smo pa ta faktum zato, da pokažemo, da smo imeli najboljšo voljo in da s tem izjavimo, kar smo že večkrat imeli priliko povdarjati, da nismo ljudje, ki bi se dali potiskati v kot in da bi stali brezmočni na razpolago temu ali onemu takrat, kadar nas je treba bodisi v kakoršnekoli namene. V bodoče se bomo po tem ravnali!

Za spominsko ploščo Ivanu Tomšiču na Vinici, darovali so nadalje: gospa K. Guštin, veletržčeva soproga v Metliki 4 K; gosp. A. Navratil, zasebnik v Metliki 3 K; g. Milan Guštin, učitelj na Jesenicah 2 K. Darove sprejema društveni blagajnik g. K. Engelmann, nadučitelj v Dragatušu pri Črnomlju.

„**Materino delo za Boga in domovino.**“ V nakladi marljive „Goriške tiskarne“ je izšla te dni slavljena Jameršičeva knjižica v slovenskem prevodu, prirejena našemu žensstvu.

Pretužne naše razmere, ko povsod naš živelj gineva in propada, terjajo, da si vzgajimo trdnih značajev; v ta namen si moramo utrjevati v naših rodbinah versko podlago in narodno zavest. Evo vam tu, slovenski stariši, vestno navodilo in izdaten pripomoček k vzgoji svoje ljubljene mladine v verskem in narodnem duhu, ki upošteva vsestranski naše razmere in običaje, dobrohotno pokazuje naše napake in grebe v družbinskem življenji in svarilno odkriva brezdna in pasti, ki provzročujejo propad človeštva. S krasnimi vzgledi in primeri, posnetimi najčešče iz slovanske zgodovine in minulosti, navdušuje in bodri nas g. duhoven-pisatelj k vstrajnemu delovanju v prid mile naše domovine, razširjeva ob jednem naše preomejeno obzorje slovanske minulosti in sedanjosti.

Oj sezite slovenski rodoljubi po tej zlati knjižici; tople vam boji priporočena z laskavimi izjavami deveterih skofov, obilico najugodnejših ocen in presenetljivim oduševljenjem bratskega nam naroda hrvatskega, ki je pokupil že troje izdanj. Za borih 70 novčičev nabavite sebi in svojcem pravi zaklad, iz katerega more erpiti vsakdo, naj si boji katerega-koli stanu, mnogo koristnega in podučljivega. Imovitejši pa skrbite, da bodo tega daru deležni tudi ubožnejši rojak, seljak in delavec, da boje njih deca uživala vsaj nekaj duševne omike, ko ji k nji niso pristopne druge poti.

Čujte še pozdrav gospoda župnika-pisatelja:

„Odpravljam te, draga knjižica moja, že v tretje v svet . . . Bratom Slovincem, ki so te preveli v svoj domači jezik, boji dobra mati. Zbiraj jih rada okrog sebe in pozdravljaj mi posebej vse dične in ponosne Slovence hčere in v njih ves slovenski narod, katereinu si se tako vroče priljubila in ki te je počastil z redkim odlikovanjem, da bodeš — dasi Hrvatica — vendar tudi njegova mati. — Le naprej! Vse za Boga in milo domovino! Bog daj — dobro srečo.“

Rojaki! pokažimo bratom, da cenimo to, kar oni cenijo!

Zahvala. Slavno blagotvorniteljsko društvo „Narodna šola“ v Ljubljani blagovolilo je poslati tukajšnji šoli za mali znesek treh goldinarjev različnega šolskega blaga vrednega nad 12 gld.

Na tej blagodušni darežljivosti se prav lepo zahvaljuje šolsko vodstvo na Ubeljskem dne 23. kimovca 1896.

Francišek Zamán,
šolski vodja.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1225

o. šol. sv. Na jednorazredni ljudski šoli v Šent Juriji pod Kumom je stalno ali začasno popolniti službo učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda, 30 gld. opravilne doklade in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati postavnim potom do 10. vinotoka 1896. pri podpisanim o kr. okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 11. kimovca 1896.

Št. 676

o. šol. sv. Na dvorazrednici na Krki se razpisuje drugo učno mesto s prijemki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem v stalno ali začasno nameščenje.

Prošnje do 10. vinotoka t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, 13. kimovca 1896.